

Het jonge theatertalent Emma Buysse speelt onuitstaanbare personages van wie je tóch gaat houden

Volkskrant, 1 februari 2024

Door: Sander Janssens. Hij is theaterjournalist voor *de Volkskrant* en schrijft recensies, interviews en achtergrondartikelen.

De vrouw die Emma Buysse speelt in haar eigen voorstelling 'Meta-moe' is arrogant, lomp, onbeschoft en kortzichtig. En toch: je sluit haar in je hart. Hoe dóét ze dat, de theatermaker en actrice die drie keer werd afgewezen bij de toneelschool en nu geldt als groot talent?

Je kunt haar wel achter het behang plakken. Het personage Hannelore, dat actrice Emma Buysse (28) sinds deze week in de voorstelling *Meta-moe* speelt, is arrogant, lomp, onbeschoft en kortzichtig. En tóch: je sluit haar in je hart.

Meta-moe speelt zich af tussen plastic strandmeubilair in een luxeresort met indoorkaraokebar. Daar ontmoet Hannelore – type zongebruind, enorme zonnebril en Gucci-panterheuptasje – de pretentieuze Berry (Mark Kraan), een wannabee-intellectueel die verwoed Dostojevski leest.

Tijdens een repetitie onderzoekt Buysse samen met regisseur Luna Joosten hoe onuitstaanbaar ze haar rol kan spelen, zonder aan aantrekkingskracht in te boeten. Met haar voortdurend rollende ogen en pseudo-ongeïnteresseerde, afgevlakte intonatie haalt ze op momenten het bloed onder je nagels vandaan. Maar dan verraaft een ontwapenende lach of een subtiele, hunkerende blik ineens haar onzekerheid, het kwetsbare meisje achter die grote bek.

Emma Buysse: 'Mijn bullshitalarm gaat regelmatig af bij al die wollige gesprekken in theatercafés.' Beeld Lin Woldendorp

Puberale lamlendigheid

Schoonheid vinden in het lelijke, dat is waar Buysse in uitblinkt. Eerder maakte ze al indruk als gedesillusioneerde Masja in Tjechovs *Een meeuw* (2022), maar vorig jaar speelde ze zichzelf definitief in de kijker in de voorstelling *Laagland*. Als even chagrijnige als innemende puber Mette strooide ze ruimhartig met opstandige, woedende blikken. Maar de puberale lamlendigheid van haar personage ging gaandeweg over in iets groters: een ontluikend verzet van een nieuwe generatie die haar eigen stem en autonomie opeist.

In subtiele onderonsjes met de toeschouwer legt Buysse die diepere laag bloot. Dat maakt haar behalve een gulle actrice die snel de lachers op haar hand heeft, ook een razend interessante speler, die terloops werelden aan menselijk onvermogen blootlegt. Joosten: 'Emma speelt niet alleen het personage, maar tegelijkertijd ook een commentaar op dat personage.'

Buysse zit sinds 2022 in het vaste ensemble van Het Nationale Theater (HNT). Daarnaast maakt ze samen met Joosten jaarlijks een eigen voorstelling, waarvan *Meta-moe* de derde is. Als actrice houdt ze ervan de zaal te bespelen, vertelt ze na de repetitie. 'Hoe kan ik zo onhebbelijk mogelijk worden, maar het publiek toch van me laten houden? Eerst een bondje smeden, en dan ineens een totaal andere kant laten zien. Het leuke is: je kunt best ver gaan en toch geloofwaardig blijven.' Ze lacht. 'Mensen zijn zo raar eigenlijk.'

Buysse's theatercarrière ging aanvankelijk niet vanzelf. Ze werd maar liefst drie jaar op rij afgewezen bij de acteursopleiding van Toneelacademie Maastricht. Vastbesloten om actrice te worden meldde ze zich ondertussen aan bij De Acteerschool, een inmiddels opgeheven theateropleiding in Rotterdam. Pas bij haar vierde poging kwam ze door de auditieronden heen. Nuchter: 'Opgeven zit geloof ik niet echt in mijn aard.'

Een van de belangrijkste lessen kreeg ze aan het eind van het eerste jaar. 'Ze zeiden dat ik niet kwetsbaar genoeg was. Eerst dacht ik: wat bedoel je? Moet ik een potje zitten huilen? Later begreep ik dat ze wilden zien dat je iets te verliezen hebt. Ik moest de controle loslaten, niet bang zijn voor wat anderen vinden. Daar kon ik wat mee.'

Opvallend onderzoekend

Bert Luppens, destijds een van de hoofddocenten, herinnert zich Buysse als een opvallend onderzoekende student. 'Ze durfde fouten te maken in de lessen, en kwam daardoor op nieuwe dingen. Dat wordt op een toneelschool vaak spannend gevonden, en later in de praktijk trouwens ook: hoe kun je repetities blijven zien als een onderzoek en niet zo snel mogelijk die voorstelling af willen hebben?'

Aan het eind van de opleiding liep Buysse stage bij de voorstelling *De eeuw van mijn moeder* van HNT, waar ze in 2022 tot het vaste ensemble toetrad. Artistiek directeur en regisseur Eric de Vroedt: 'Het klikte meteen tussen Emma en de rest van het ensemble. Romana Vrede was heel stellig: die Emma moesten we in dienst nemen, zei ze, dat was een uitgemaakte zaak.'

De Vroedt werkte vervolgens ook met haar bij *Laagland*. In beide voorstellingen speelde acteur Joris Smit een vaderrol en Buysse zijn opstandige puberdochter. Onderlinge chemie was er haast vanzelf, zegt Smit: 'Emma is iemand die voortdurend ideeën aanbiedt. Er is weinig schroom. Ze heeft een combinatie van talent, kunde, plezier en een goede dosis schijt.'

Dit voorjaar gaat Buysse bij HNT een grote rol spelen in *Brown Sugar Baby*. Regisseur De Vroedt verheugt zich op de repetities: 'Ze is echt een goede comédienne. Haar gevoel voor humor, de vanzelfsprekendheid van haar timing gecombineerd met die grote emotionele laag, dat hebben maar weinig acteurs.'

Piepschuimen sfinx

Maar de komende tijd ligt haar focus op *Meta-moe*. Inspiratie daarvoor haalde ze onder meer uit eigen ervaring: zelf is ze ook een keer naar zo'n all-inclusiveresort geweest. 'Het gekke was: dan ben je in Egypte, maar zo'n resort lijkt op allerlei rare manieren voortdurend te willen bewijzen dat je echt in Egypte bent. Bijvoorbeeld door een enorme piepschuimen sfinx neer te zetten.'

Aanvankelijk voelde ze zich best verheven boven de andere vakantiegangers, vertelt ze. 'Hebben zij niet door in wat voor nagmaakte wereld ze zitten? Maar dat was natuurlijk ook elitair en pretentius van mij. Want waarom zou ik als enige die façade doorhebben? Tegelijkertijd was ik ook jaloers. Het leek me ook chill als je niet de hele tijd alles hoeft te doorgronden, maar dat je gewoon op een bedje kunt gaan liggen en een week lang lol hebt.'

Ook de parallellen met mensen uit de theaterwereld liggen in *Meta-moe* bewust voor het oprapen. 'Sommige theatermensen zijn zó pretentius. Mijn bullshitalarm gaat regelmatig af bij al die wollige gesprekken in theatercafés. Dan denk ik: zeg nu gewoon concreet, in jip-en-janneketaal, wat je bedoelt.'

Behoorlijk nuchter

Zelf omschrijft Buysse zich als behoorlijk nuchter. En dat pakt niet altijd in haar voordeel uit. 'In tegenstelling tot veel collega's vind ik het heel moeilijk om te zeggen: deze voorstelling is superbelangrijk, niet te missen. Ik ben meer van: ach, het is gewoon een leuk project. Maar het is natuurlijk ook knap als je zo voor je eigen werk durft te gaan staan.'

Ze is inmiddels ook de mooie kanten van pretentie gaan zien. 'Als je pretentius bent, wil dat eigenlijk zeggen dat je geen genoeg neemt met het hokje waarin je zit. In plaats van dat je altijd maar blijft bij wat je kent en bent, ben je misschien even die pretentieuze wannabe, totdat je het onder de knie hebt en echt iets nieuws verworven hebt. Een beetje pretentius doen is dus misschien zo gek nog niet.'